PIRKANMAAN KÄRÄJÄOIKEUS
Kelloportinkatu 5 A
33100 Tampere

LAUSUNTO
12.12.2016

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

Viite: Lakivaliokunta tiistai 13.12.2016 klo 10.45 / HE 252/2016 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: Asiantuntijalausunto liittyen asiaan HE 252/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle tutkintavankeuden vaihtoehtoja ja järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Viitteessä pyydettynä asiantuntijalausuntoja esitän seuraavaa:

Kyseessä olevassa hallituksen esityksessä esitettyjen vaihtoehtojen tarkoitus on vähentää tutkintavankeuden vankipäivien lukumäärää, mitä voidaan pitää positiivisena. Esitetyt vaihtoehdot toteuttavat ihmisoikeudet eittämättä paremmin kuin nykyisin käytössä oleva malli. Esitettyihin vaihtoehtoihin suhtaudutaan varsin positiivisesti. Erityisen positiiviseksi on katsottava erilaisten vaihtoehtojen lisääminen tutkintavankeudelle.

Voimassa olevassa laissa olevan matkustuskiellon käyttö on jäänyt hyvin vähäiseksi. Esitetty tehostettu matkustuskielto esitetyn mukaisesti soveltunee nykyistä matkustuskieltoa paremmin tilanteisiin, joissa on kysymys karttamisvaarasta tai rikollisen toiminnan jatkamisvaarasta. Matkustuskielto tai nyt kysymyksessä olevassa hallituksen esityksessä esitetty tehostettu matkustuskielto voinee tulla kysymykseen varsin harvoin silloin, kun asiassa on olemassa tutkinnan vaikeuttamisvaara, vaikka jo nykyinen laki mahdollistaakin matkustuskiellon käyttämisen myös tällaisissa tilanteissa. Määrättäessä henkilö ehdotettuun tehostettuun matkustuskieltoon, ei valvontaviranomaisilla ole tehokkaita keinoja vaikuttaa ja valvoa henkilön yhteydenpitoa muihin asianosaisiin.

Tehostetun matkustuskiellon määräämisen edellytyksiä koskevissa säännöksissä ei käy selväsanaisesti ilmi se, onko tehostetun matkustuskiellon edellytyksenä vähimmäisrangaistuksen lisäksi vastaavat erityiset edellytykset kuin, mitä on säädetty matkustuskiellon edellytyksistä. Tulkintaongelmien välttämiseksi edellytyksiä koskevien säännösten selventäminen olisi perusteltua. Muilta osin tehostettua matkustuskieltoa ja tutkinta-arestia koskevat säännökset ovat pääosin selkeitä.

Esityksen mukaan tehostetun matkustuskiellon määräämistä harkittaessa tuomioistuimen on otettava huomioon esitetty selvitys vangittavaksi vaaditun tai tutkintavangin olosuhteista ja asunnon soveltuvuudesta. Ottaen huomioon vangitsemiskäsittelyiden nopeat aikataulut, oletettavaa on, että tällaisia selvityksiä harvoin ehditään hankkimaan ensimmäiseen vangitsemiskäsittelyyn. Lisäksi ottaen huomioon pakkokeinoasioiden lukuisuus, ainakin isommissa käräjäoikeuksissa, taukojen pitäminen vangitsemisasioiden käsittelyissä ei voine olla käytännössä useinkaan järkevää tai edes mahdollista ajan puutteen vuoksi. Siten oletettavaa on, että vangitsemiskäsittelyt tulevat lisääntymään aivan vangitsemisen alkuvaiheessa ja käräjäoikeuksien työmäärä kasvamaan. Koska toisaalta esitetyillä vaihtoehdoilla pyritään vähentämään vankipäiviä ja siten myös sitä kautta vangitsemiskäsittelyiden määriä, ei tältä osin ole esitykseen huomautettavaa.

Ritva Eerola
käräjätuomari
Pirkanmaan käräjäoikeus